

Єднання
заради дії

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКА ГРОМАДА

Дослідження локальних політик і програм:
ЯК ВПО ДОЛУЧЕНІ ДО ЖИТТЯ ГРОМАД?

ПРОФІЛЬ РЕСПОНДЕНТІВ

Заступник керівника організаційного відділу Кам'янець-Подільської міської ради.

Основна відповідальність — керування групою взаємодії з внутрішньо переміщеними особами.

Психолог у міському Центрі соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді.

Центр опікується питаннями сімей та молоді, які опинилися у складних життєвих обставинах.

Під час повномасштабного вторгнення до сфери опіки центру додалися також ВПО.

МІСЦЕВІ ЦІЛЬОВІ ПРОГРАМИ ТА ІНШІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

За інформацією, наданою інтерв'юерами, у Кам'янець-Подільській громаді зафіксовано одну місцеву цільову програму, її фінансування під час воєнного стану було збільшене.

Програм, орієнтованих суто на ВПО, немає. Інших нормативно-правових актів щодо ВПО у громаді також немає.

Конкретної кількості ВПО у громаді респонденти не назвали. Близько 30% мешканців громади звернулися за отриманням соціальних послуг. Додатково, за даними психолога центру соціальних служб, в одній кам'янець-подільській школі може навчатися приблизно 60-70 дітей ВПО.

Як зазначають працівники, переважно за послугами звертаються жінки.

Дізнатися про можливості соціальних програм внутрішньо переміщені особи можуть на сайті та Telegram-каналі Кам'янець-Подільської міської ради, в Telegram-каналі міського голови Кам'янець-Подільська, на інформаційних стендах у приміщенні міськради, Facebook-сторінці департаменту соціального захисту населення, в окремих чатах для ВПО та в місцевій газеті. Раніше працівники ОМС безпосередньо повідомляли переселенців про можливість скористатися програмами допомоги у місцях їхнього компактного розселення.

Інформаційна довідка

На території Кам'янець-Подільської міської територіальної громади є міський Центр соціальних служб для сімей, дітей та молоді, де надавали послуги та прихисток дітям-сиротам і особам з-поміж дітей-сиріт із Краматорського та Бахмутського коледжів. До роботи з дітьми залучали лікарів, юристів і тренерів.

Опис місцевих цільових програм громади, названих учасниками інтерв'ю

Назва програми / Короткий опис	Чи діє наразі	Обсяг фінансування на 2023 рік, тис грн	Зміни в фінансуванні ¹
<p>Комплексна програма соціального захисту Кам'янець-Подільської міської територіальної громади.</p> <p>Щомісячна допомога сім'ям, у яких народилося одночасно двоє і більше дітей; одноразова грошова допомога одиноким матерям; допомога пенсіонерам на опалювальний період; допомога матерям загиблих військовослужбовців; послуги з поховання військовослужбовців, невідомих, непрацюючих громадян; пільговий проїзд, послуги зв'язку, одноразова допомога військовослужбовцям; допомога для вирішення соціально-побутових проблем; допомога почесним громадянам міста та їхнім дітям.</p>	Так	Дані відсутні	Збільшилося

¹ За оцінкою інтерв'юєрів

ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ВПО

Дискримінації внутрішньо переміщених осіб в контексті отримання соціальних послуг, за оцінкою респондентів, не зафіксовано. Згідно зі словами однієї з учасниць дослідження, були випадки, коли ВПО з реєстрацією в іншій територіальній громаді не могли отримати там необхідну допомогу. Людей скерували до Кам'янець-Подільської територіальної громади, де вони успішно отримали допомогу.

„ ... Скажемо так, якщо внутрішньо переміщена особа проживає десь у громаді, де не надаються такі послуги, і все одно вона там винаймає житло, говорили, що якщо вам більше цікаво, ви можете приїхати до нас і отримувати такі самі послуги, — говорить (дослівно) психолог міського центру соціальних служб для сімей, дітей та молоді. „

Якщо ж працівники ОМС не в змозі допомогти ВПО, в такому разі їх скеровують у міжнародні організації (наприклад, Червоний Хрест).

Учасники дослідження зазначають, що у громаді здійснюється фінансування евакуаційних рейсів та транспортних послуг для ВПО, відшкодування на придбання паливно-мастильних матеріалів для перевезень, відшкодування канцелярських товарів для інформування внутрішньо переміщених осіб про корисні для них локації в місті. Раніше харчування внутрішньо переміщених осіб у Кам'янці-Подільському було безкоштовним, але з кінця літа 2022 року таким воно залишилося лише для дітей ВПО, які відвідують місцеві освітні заклади.

Зараз у громаді найбільш затребуваною послугою серед ВПО є отримання для дітей статусу дитини війни, а також інші адміністративні послуги, як-от зміна довідок. Також внутрішньо переміщені особи звертаються до міського центру соціальних послуг для сімей, дітей та молоді за юридичною та психологічною допомогою.

Заступниця керівника організаційного відділу міської ради говорить, що потреби ВПО у програмах міська рада враховує, проводячи опитування самих внутрішньо переміщених осіб. В опитуванні зазначені можливі потреби ВПО: працевлаштування, житло, харчові набори, побутові речі та інше.

Респонденти зазначають, що перешкод в отриманні переселенцями послуг у громаді немає.

Втім, були зафіксовані наступні бар'єри:

Перешкода	Опис перешкоди
Відсутність реєстрації переселенця як ВПО у громаді.	Для отримання допомоги від громади переселенець повинен мати довідку ВПО.
Відсутність зареєстрованого місця проживання у громаді.	Перешкода не зафіксована. За словами представників ОМС, для отримання пільг у громаді достатньо мати довідку внутрішньо переміщеної особи. Цей документ прирівнює переселенців до мешканців громади.
Інфраструктурні перешкоди (головним чином — пересування містом).	Про перешкоду в інтерв'ю не йшлося.
Плата за тимчасове проживання в гуртожитках.	Нещодавно гуртожитки, на території яких проживають ВПО, ввели плату за проживання, яка б могла покривати комунальні послуги. Не всі переселенці мають змогу платити за проживання.

На думку респондентів, плата за тимчасове проживання в гуртожитках, на території яких проживають ВПО, також створює певні перешкоди в отриманні соціальних послуг. Адже, не всі переселенці мають змогу платити за проживання.

НАЯВНІ ТА ПЕРСПЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ВКЛЮЧЕННЯ ВПО ДО УЧАСТІ В МІСЦЕВОМУ САМОВРЯДУВАННІ

На момент інтерв'ю в Кам'янець-Подільській громаді офіційним розпорядженням була затверджена Рада ВПО. До створення такої Ради для обговорення питань ВПО функціонувала Рада громадського активу при міському голові.

Одним зі способів залучення ВПО до місцевого самоврядування учасники дослідження зазначали також надану їм допомогу з працевлаштування у громаді. Однак варто зазначити, що працевлаштування в органах місцевого самоврядування не дає ВПО можливості брати участь у ньому та використовувати інструменти локальної демократії.

Висновок за результатом аналізу місцевих НПА:

Громада	Кам'янець-Подільська
Всього проаналізовано місцевих НПА	4
Кількість НПА, які потребують змін	4
Статут	1
Кількість програм і рішень, що стосуються виключно ВПО	1
Програми соціального захисту окремих категорій громадян	1
Кількість програм і рішень, що містять заходи, спрямовані на допомогу дітям ВПО	1

Статутом територіальної громади міста Кам'янця-Подільського, затвердженим рішенням міської ради від 18.12.2012 №1, визначено, що **мешканцями** міста Кам'янця-Подільського є всі особи, які на законних підставах постійно чи тимчасово проживають на території міста.

Мешканці Кам'янця-Подільського, які володіють нерухомим майном (нерухомістю) на території міста, працюють у місті, ведуть іншу діяльність, пов'язану зі сплатою податків до місцевого бюджету, але не зареєстровані на території міської громади, відповідно до Конституції і законодавства України, користуються всіма правами членів міської громади, окрім права участі в місцевих референдумах, загальних зборах (конференціях) громадян за місцем проживання, громадських слуханнях і права місцевої ініціативи.

Рішенням органів місцевого самоврядування для цієї категорії мешканців міста можуть встановлювати права користування інфраструктурою міста, порядок отримання соціальних, освітніх, медичних та інших послуг на рівних умовах з членами міської громади.

Члени територіальної громади м. Кам'янця-Подільського мають право на безоплатне отримання соціальних, освітніх, медичних, інших послуг на території міста Кам'янця-Подільського в порядку, визначеному законодавством України та рішеннями Кам'янець-Подільської міської ради.

Органи місцевого самоврядування, у межах власної компетенції та з урахуванням можливостей місцевого бюджету, з метою підвищення рівня соціального захисту членів територіальної громади, можуть встановлювати для кам'янчан загалом або для їх окремих категорій (пенсіонерів, ветеранів війни, репресованих, вдів, багатодітних сімей тощо) пільгові умови при користуванні інфраструктурою міста, наданні житлово-комунальних послуг, оподаткуванні тощо.

Основною метою Комплексної програми соціального захисту Кам'янець-Подільської міської територіальної громади на 2021-2025 роки, затвердженої рішенням сесії міської ради від 22.12.2020 № 20/3, є соціальний захист учасників АТО, ООС, членів їх сімей, **тимчасово переселених громадян** та інших верств населення, які потребують соціального захисту. А також заходи, спрямовані на посилення адресної соціальної підтримки ветеранів війни, праці, вдів загиблих, осіб з інвалідністю, сімей з дітьми.

Програмою передбачається надання **мешканцям** міської територіальної громади різних видів соціальних, медичних, психологічних і юридичних послуг, адресної грошової допомоги, пільг на оплату житлово-комунальних послуг окремим вразливим категоріям громадян.

Згідно з Положенням про комісію щодо розгляду заяв осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, а також членів їхніх сімей, внутрішньо переміщених осіб та осіб, які брали участь у бойових діях на території інших держав, а також членів їхніх сімей про призначення грошової компенсації, затвердженого рішенням міської ради від 23.03.2023 № 224/27, в наданні компенсації може бути відмовлено, якщо внутрішньо переміщена особа проживає менше, ніж один рік у межах м. Кам'янець-Подільський або в межах однієї області згідно з відомостями бази даних.

Програмою «Харчування дітей із сімей, які потребують соціальної підтримки в закладах загальної середньої та дошкільної освіти на 2023 рік», затвердженою рішенням 22.12.2022 № 161/25, не передбачено безкоштовне харчування дітей з-поміж внутрішньо переміщених осіб і дітей, які мають статус дитини, що постраждала внаслідок воєнних дій і збройних конфліктів.

Рекомендації:

1. З метою реалізації жителями територіальної громади міста Кам'янця-Подільського, в тому числі внутрішньо переміщеними особами, які перебувають на обліку в територіальній громаді міста, права на безпосередню участь у місцевому самоврядуванні, внести відповідні зміни до Статуту.
2. З метою усунення перешкод для отримання пільг і допомог окремими категоріями населення, в тому числі особами, які перебувають на обліку в територіальній громаді міста Кам'янця-Подільського як внутрішньо переміщені особи, внести зміни до місцевих цільових програм, а також нормативно-правових актів, що визначають порядок надання пільг і допомог окремим категоріям населення територіальної громади міста Кам'янця-Подільського.

Правове обґрунтування

Стаття 33 Конституції України. Кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання.

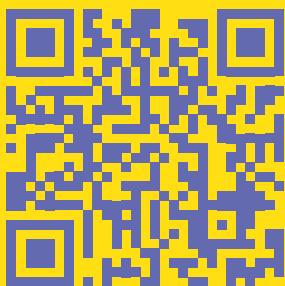
Стаття 5 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб». Довідка про взяття на облік внутрішньо переміщеної особи засвідчує місце проживання внутрішньо переміщеної особи.

Стаття 2 Закон України «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні». Громадянам України, а також іноземцям та особам без громадянства, які на законних підставах перебувають в Україні, гарантуються свобода пересування та вільний вибір місця проживання на її території, за винятком обмежень, які встановлені цим Законом.

Стаття 3 Закону України «Про місцеве самоврядування». Громадяни України реалізують своє право на участь у місцевому самоврядуванні за належністю до відповідних територіальних громад.

Забороняється будь-яке обмеження права громадянина України брати участь у місцевому самоврядуванні, **зокрема залежно від терміну проживання на відповідній території.**

Запропоновані зміни також забезпечать приведення місцевих нормативно правових актів у відповідність до положень статті 64 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», а також уникнути порушення, передбаченого статтею 119 Бюджетного кодексу України.

www.yednanniazaradyii.org.ua

Це дослідження стало можливим в межах програми «Єднання заради дії», що реалізується IREX разом з Благодійним фондом «Стабілізуєшн суппорт сервісез» та за підтримки Державного департаменту США.